

FM: Negaidīti strauja ekonomikas izaugsme trešajā ceturksnī

Publicēts: 31.01.2018.

Publicētie dati par iekšzemes kopprodukta (IKP) izmaiņām šī gada trešajā ceturksnī negaidīti pārsteidz, jo Latvijas ekonomiskā izaugsme bijusi krietni spēcīgāka nekā to iepriekš vēstīja IKP ātrais novērtējums. Balstoties uz jaunākajiem statistikas datiem, Latvijas tautsaimniecība 2015. gada trešajā ceturksnī salīdzinājumā ar pērnā gada trešo ceturksni ir pieaugusi par 3,3%, kas ir par 0,8 procentpunktiem vairāk nekā liecināja IKP ātrais novērtējums. Savukārt, salīdzinot ar šī gada otro ceturksni, IKP ir palielinājies par 1% (sezonaļi izlīdzinātie dati), veidojot augšupvērstu korekciju 0,6 procentpunktu apmērā salīdzinājumā ar iepriekš publicētajiem datiem.

IKP pievienotās vērtības analīze rāda, ka līdzīgi kā 2015. gada iepriekšējos divos ceturkšņos arī trešajā ceturksnī kāpumu uzrādīja lielākās Latvijas tautsaimniecības nozares – rūpniecība un tirdzniecība. Rūpniecības pievienotā vērtība trešajā ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo laika periodu, pieauga par 4,2%. Tajā skaitā apstrādes rūpniecībā fiksēts 3,7% liels kāpums. Panākumus rūpniecībā šogad lielā mērā noteica augošā kokapstrādes izlaide, turklāt trešajā ceturksnī pieauguši arī elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi.

Savukārt tirdzniecības nozarē radītā pievienotā vērtība 2015. gada trešajā ceturksnī pieaugusi par 5,8% salīdzinājumā ar atbilstošo laika periodu pērn. Par tirdzniecības nozares pozitīvo devumu IKP izaugsme jau liecināja labie mazumtirdzniecības pieauguma tempi, kas trešajā ceturksnī gada griezumā veidoja 5%.

Pēc gada pirmajā pusē fiksētā krituma trešajā ceturksnī beidzot palielinājās būvniecības pievienotās vērtības apjoms – par 4,9% gada izteiksmē. Būvniecības sektora izaugsmi trešajā ceturksnī veicināja gan dzīvojamu ēku, gan inženierbūvju apjoma pieaugums. Turklāt pērnā gada attiecīgā ceturkšņa bāze bija salīdzinoši zema, kas ļāva kāpināt būvniecības sektora pievienoto vērtību Latvijas tautsaimniecībā.

Neskatoties uz ģeopolitisko krīzi un Krievijas ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, kas gada pirmajos divos ceturkšņos noteica kritumus transporta un uzglabāšanas sektorā, gada trešajā ceturksnī nozarē reģistrēts pieaugums 1,7% apmērā. Tas nozīmē, ka kravas apjomu samazinājumu Latvijas ostās spējuši kompensēt pieaugumi dzelzceļa un autopārvadājumos.

Pieaugumi vērojami arī tādās pakalpojumu nozarēs kā operācijas ar nekustamo īpašumu (+3%), valsts pārvalde un aizsardzība (+3,1%), informācijas un komunikācijas pakalpojumi (+2,3%) un citās nozarēs. Savukārt pievienotās vērtības kritums gada izteiksmē trešajā ceturksnī bija tikai komercpakalpojumos (-1,5%) un finanšu un apdrošināšanas darbībās (-6,8%).

Dati par IKP no izlietojuma aspekta parāda, ka privātais patēriņš joprojām ir galvenais Latvijas ekonomiskās izaugsmes virzītājs. Privātais patēriņš šī gada trešajā ceturksnī pieauga par 5,2%, kas bijis spēcīgākais izaugsmes temps pēdējo divu gadu laikā. To veicināja gan zemās patēriņa cenas, gan uzlabojumi darba tirgū. Šomēnes jau tika vēstīts, ka bezdarba līmenis Latvijā šī gada trešajā ceturksnī turpinājis samazināties, noslidot līdz 9,7%, kas ir zemākais bezdarba rādītājs kopš 2008. gada pēdējā ceturkšņa. Turklāt spēcīgs pieaugums reģistrēts darba samaksas datos – trešajā ceturksnī vidējā bruto darba samaksa Latvijā palielinājusies par 7,3%. Darba algas pieaugums apvienojumā ar zemo inflāciju palielina iedzīvotāju rīcībā esošos ienākumus, tādējādi stimulējot iekšzemes pieprasījumu un vispārējo valsts ekonomisko izaugsmi.

Negaidīti spēcīgu izaugsmi trešajā ceturksnī uzrādīja investīcijas, kas pieauga par 6,4% salīdzinājumā ar pērnā gada trešo ceturksni. Jāatzīmē, ka tas ir straujākais investīciju pieauguma temps kopš 2012. gada pēdējā ceturkšņa.

Savukārt preču un pakalpojumu eksports šī gada trešajā ceturksnī ir attīstījies vājāk, uzrādot vien 1,1% pieaugumu. To lielā mērā noteikusi ģeopolitiskā situācija austrumu reģionā un eksporta kritums NVS valstu tirgos. Saskaņā ar statistikas datiem par preču

eksportu ārējais pieprasījums no ES, kā arī no atsevišķām citām pasaules valstīm pakāpeniski palielinās.

Paredzams, ka ārējais pieprasījums no ES turpinās pieaugt, jo ES Ekonomikas sentimenta indekss šogad uzrāda pozitīvu dinamiku, radot labvēlīgu ārējo ekonomisko vidi tautsaimniecības izaugsmei. Turklāt novembra sākumā Eiropas Komisija (EK) paaugstināja ES izaugsmes prognozi šim gadam līdz 1,9%, kas ir labs fons Latvijas ekonomiskajai attīstībai gada pēdējā ceturksnī. EK ir paaugstinājusi Latvijas ekonomiskās izaugsmes prognozi 2015. gadam, paredzot IKP pieaugumu 2,4% apmērā, kas ir par 0,1 procentpunktu vairāk nekā EK prognozējusi pavasarī.

Tādējādi šī gada trīs ceturkšņos kopā Latvijas ekonomika ir augusi par 2,7%. Jāatzīmē, ka būtisku jaunu negatīvo risku izaugsmei ceturtajā ceturksnī nav, tāpēc var secināt, ka 2015. gadā kopumā Latvijas ekonomika augs straujāk nekā Finanšu ministrija prognozējusi šī gada sākumā (2,1%). Ekonomikas izaugsme būs ļoti tuvu FM prognozēm, kas ir pamatā 2015.gada budžetam.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-negaiditi-strauja-ekonomikas-izaugsme-tresaja-ceturksni>